దేవుడు గొప్పవాడు!

- అందే గోపాలకృష్ణమూర్తి

"ఆరు వేలు కావాలి! ఆరు వేలు...

ఒకటీ, రెండు, మూడు కాదు; నాలుగూ అయిదూ కూడా కాదు — ఆరు! ఆరు వేలు—ఆరు వేలుంటే తను 'తండ్రి'గా - మూడో ఆడపిల్లకు కూడా ఘనంగా పెళ్ళి జరిపించిన - 'బతికున్న తండ్రి'గా సంఘంలో గౌరవింప బడతాడు, ఆదరింప బడతాడు, 'ఆహా!' అన్పించుకుంటాడు; కాని — ఏవీ ఆరు వేలు?"- దీర్ఘంగా నిట్టూర్చాడు రాఘవయ్య. బాధగా నొసలు చిట్లిస్తూ కళ్ళు మూసుకొన్నాడు. భగవంతుని స్మరించుకోసాగాడు.

ఆపద వచ్చినప్పుడల్లా భగవన్నామ స్మరణ చేస్తుంటాడు రాఘవయ్య. భగవంతుడు నిజంగా తన ప్రార్థన వింటాడో లేదో రాఘవయ్యకు తెలీదు గాని, ఎన్నడూ 'ఉన్నాడో - లేదో తెలీని ఆ భగవంతుడు' రాఘవయ్యకు అన్యాయం మాత్రం చేయలేదు. 'లాభం చేకూర్చక పోయినా, నష్టమంటూ ఏదీ కల్పించలేదు ఆ వేంకటేశ్వరుడు!. 'అదే నాకు పదివేలు, అంతకుమించి వేరే నాకవసరం లేదు!!' అని లెంపలు వేసుకొంటుంటాడు రాఘవయ్య.

ఆఫీసులో అన్యాయంగా, అక్రమంగా ధనార్జన చేసినప్పుడు —ఆరోజు ఇంటికి రాగానే కూడా భగవన్నామ స్మరణ చేస్తుంటాడు రాఘవయ్య, 'అంతా నీ మాయ తండ్రీ!' అంటూ చెంపలు వాయించుకొంటాడు. 'అంతా నీ లీలే భగవాన్!' అంటూ దేవుడి పాదాలను కళ్ళకద్దుకొంటాడు. "అంతా నీ దయ!" అంటూ సాష్టాంగ ప్రణామాలాచరిస్తాడు. "నువ్విచ్చిన సంతానానికే తండ్రీ, నేనీ కాని పన్లు చేస్తుంటా, అంతా నీ మహిమే భగవాన్" — అంటూ తాను చేసిన నేరాల్ని సమర్థించుకొంటుంటాడు రాఘవయ్య.

పెద్ద కూతురి పెళ్ళి ముందు— భగవంతుని స్మరించుకోకుండానే పెళ్ళి ప్రయత్నాలు చేసి, సఫలుడయ్యాడు రాఘవయ్య. పెద్ద కూతురితో బాటుగానే అప్పటి వరకూ వెనకేసిన 'డబ్బూ దస్కం' బైటికిపోయి — 'రెక్కాడితే గాని డొక్కాడదు' అనే స్థితికొచ్చిన రాఘవయ్యకు జీవితంలో మొదటిసారిగా దేవుడు గుర్తుకొచ్చేడు. అప్పుడు గుర్తుకొచ్చిన దేవుడు అతని దృష్టి పథంలో అలానే నిల్చిపోయాడు.

అంటే — ఆర్థికంగా రాఘవయ్య చితికి పోయాడనీ, ఆపద లొచ్చినప్పుడల్లా దేవుణ్ని స్మరించి గుండె నిబ్బరం చేసి కొంటాడనీ మనం అనుకోవాలి.

అనుకోకుండా రెండో కూతురి వివాహం ఘనంగా జరిగిపోయేసరికి అదంతా దేవుడి మహిమే అనుకొని సంబరపడ్డాడు రాఘవయ్య. ఆనాటి నుంచీ అతనిలో దైవభక్తి రోజు రోజుకూ పెరిగిపో సాగింది. "ఇక మూడో కూతురి వివాహం కూడా ఘనంగా అయిపోతే తనిక మరేం కోరుకోడు!...దితికినన్నాళ్ళూ ఆ ఏడు కొండలవాడినే స్మరిస్తూంటాడు! భగవన్నామ స్మరణ చేస్తూనే తాను కనులుమూస్తాడు!!"—ఇదీ—భావి జీవితాన్ని ఊహించుకొంటూ అతను కనే కల.

అతని కల నిజమయ్యే రోజు వచ్చిందో ఏమో, లేక, అతని మొరను భగవంతుడు ఈసారి కూడా ఆలకించేడో ఏమో, రాఘవయ్య మూడో కుమార్తెకు ఓ చక్కని సంబంధం వచ్చి కూర్చుంది. సంబంధంతోబాటు ఓ చక్కని సమస్య కూడా వచ్చి కూర్చుంది. 'అన్నీ నచ్చినయ్, అమ్మాయీ నచ్చింది'—అన్న మగ పెళ్ళివారు న్యాయంగానే—ధర్మంగానే—రివాజుగానే 'ఆరువేలు మాత్రమే మాకు చాలు, ఏ విషయమూ త్వరలో తెలియ బరచగలరు'—అంటూ స్వగ్రామం జేరుకొన్నారు. రాఘవయ్యకు వారం రోజులు గడువిచ్చారు.

'గడువు'లో తెలిసున్న గడపలన్నీ ఎక్కి— దిగేడు రాఘవయ్య. ఆఫీసులో అక్రమ సంపాదన చేశాడు. అందర్నీ తలో చేయి వేయమన్నాడు. తన సంసార నౌకను — ఆ తడవతో — ఓ గట్టెక్కించమని ప్రాధేయపడ్డాడు. ఏ అడ్డూ రాకుండా ఘనంగా కాకపోయినా, మామూలుగానైనా ఈ సంబంధం కుదిరి, తన మూడో ముద్దుల కూతురి వివాహమైపోతే, దేవుడికి నీలాలిచ్చుకొంటానని మ్రొక్కుకున్నాడు. ముడుపు కట్టాడు.

'గడువు' రేపు దాటి పోతుందనేసరికి రాఘవయ్యకు వణుకు హెచ్చిపోయింది. దైవభక్తి కూడా హెచ్చింది. కళ్ళుమూస్తే—భగవంతుని పటం!...

కళ్ళు తెరిస్తే—ఆరువేల రూపాయల కట్ట!...

—భగవంతుడూ — రూపాయలూ; రూపాయలూ—భగవంతుడూ; మధ్య మధ్యలో మూడో కూతురూ — మళ్ళీ భగవంతుడు — మళ్ళీ రూపాయలు — మళ్ళీ మూడో కూతురూ—

మనశ్శాంతికై విసుగ్గా కళ్లు మూసికొన్నాడు రాఘవయ్య.

"నాన్నా, కాఫీపొడి లేదుట, కాఫీ బజార్లో తాగమంటోంది అమ్మ!—"

విసుగ్గా కళ్ళుమూసికొన్న రాఘవయ్య విసుగ్గానే కళ్ళు తెరిచాడు. ఘోరమైన నేరంచేసి శిక్షకోసంఎదురు చూస్తున్న పాపిలా - అయోమయంగా నిల్చున్న మూడో కూతుర్ని చూ సే

పరికి, అరికాలి మంట నెత్తికెక్కినట్లయింది.

"తాగుతానే తాగుతా! బజార్లో కాఫీ కాదు, ఇంత విషం తాగుతా—వెధవ మొహమేసుకొని అలా గుడ్లు మిటకరిస్తావేం, లోపలికి పో!—"

బెరుగ్గా చూస్తూ లోపలికి పోయింది రాఘవయ్య మూడోకూతురు. విసురుగా బైట పడ్డాడు రాఘవయ్య.

★ ★ ★

కాఫీ త్రాగమంటే కాదని, విషం తాగుతానన్న రాఘవయ్య తను అన్న

మాట మర్చిపోయి ఒంటరిగా, ప్రశాంతంగా కాస్సేపైనా కూర్చుందామనుకొని అక్కడేవున్న 'పార్కు'లో కూలబడ్డాడు.

దూరంగా - ఎవరో నవ్వుతున్నారు. నవ్వుతూ ఎగిరెగిరి పడుతున్నారు. నవ్వాపుకోలేక చేతి రుమాళ్ళతో ముఖం దాచుకొంటున్నారు.

'ఛీః' చీదరించుకొన్నాడు రాఘవయ్య. 'లోకంలో ఈ క్షణాన ఇంచుమించు అందరూ నవ్వుతూనే ఉండి ఉంటారు. తనొక్కడే — కేవలం, తనొక్కడే ఏడుస్తున్నాడు. ఏడుస్తున్నట్టు లోకానికి కనపడక పోయినా, తను అందరి కంటె ఎక్కువగా ఏడుస్తున్నాడు తెల్లారితే — తన పరువు మంట గలుస్తుంది. డబ్బు దగ్గర కక్కుర్తి పడి బంగారం లాంటి సంబంధాన్ని చేజేతులా వదిలేసేడన్న అపవాదు తన అసమర్థతను చాటి చెప్తుంది, ఇంటా—బయటా అప్పులూ, అనామకులూ కూడా తనను చిన్న చూపు చూస్తారు. తన పరువు, 'ఇద్దరమ్మాయిల వివాహాలు ఘనంగా, తాహతుకు మించి చేసేడయ్యా రాఘవయ్య!'— అని ఒకనాడు తాను తెచ్చుకొన్న పరువూ, ప్రతిష్టా, సంఘంలో పేరూ— అన్నీ మంట గలసి పోతాయ్.

—బాధగా ముఖాన్ని చేతులతో కప్పుకొన్నాడు, 'అరె, గడ్డమైనా గీసుకో లేదు!' అన్పించిన రాఘవయ్యకు 'ఉహ్, ఇప్పుడు దానిని కూడా చూసి ఆనందించే వాడెవడు?... తనెలాగుంటే నేం, తన కోర్కె ఒక్కటే — ఈ ఒక్కటీ నెరవేరితే చాలు!... అదే పదివేలు - కాదు-అదే ఆరువేలు!... నా విలువే ఆరువేలు!.. ఆ తర్వాత తాను బికారైపోయినా ఫర్వాలేదు. భగవాన్, ఈ ఒక్క సహాయం చేయి! ఈ ఒక్కసారీ అదుకో!...ఎలా?..."—పంచెతో కళ్ళొత్తుకున్నాడు. మాసిన గడ్డాన్ని చేతులతో తడుముకొన్నాడు. రేగిపోయిన జుట్టును ప్రక్కలకు సవరించుకొన్నాడు.

అప్పుడే వెలిగిన 'పార్కు' లైట్ల కాంతిలో కుడి అరచేతిని కళ్ళ కద్దుకున్నాడు. భుజంమీద చొక్కా చిఱుగును చూసి కళ్ళు చిట్లించాడు. అప్రయత్నంగా వెకిలిగా నవ్వుకొన్నాడు — 'ఉహ్హ్—ఎవరైనా తనసీ స్థితిలో — ఇంటి దగ్గర వేసుకొనే ఈ చిరుగు గుడ్డల్లో చూస్తే ఏమనుకొంటారు?... ఏ హంతకుడో, పరారైపోయిన ఏ ఖైదీయో, లేక, ఆడపిల్లలకు వెళ్ళిళ్ళు చేయలేని ఏ అసమర్థుడో — ఇలా రోడ్లవెంటా, పార్కులవెంటా తచ్చాడుతున్నా డనుకొంటారు. అవకాశమొస్తే చితక బొడుస్తారు. పలకరిస్తే చీదరిస్తారు. సంఘంలో తనకి తప్ప మిగిలిన ప్రతి గడ్డిపోచకీ విలువ ఉన్నట్టనిపించింది రాఘవయ్యకు — ఆ క్షణాన.

ప్రక్కనెప్పుడు కూర్చున్నారో — ఇద్దరు జబర్దస్తీగా ఉన్న ఆసామీలు — రహస్యంగా మాట్లాడు కుంటున్నట్లున్నది వాళ్ళ మాటల ధోరణి! అనుకోకుండా చెవులటు పడేశాడు రాఘవయ్య.

'మొత్తం ఆరువేలే సుబ్బయ్యా! పెటిల్మెంటయి పోయింది, ఇందు ఈ రెండువేలూ-అన్నీ వందనోట్లేసుమా- ప్రొప్రయిటరికిచ్చేయ్. ఆనకనింపాదిగా చూస్కోవచ్చు—'

—ఈ మాటలంటున్న ఆసామీ రూపాయి కట్టలు రెండుతీసి, ఎదుటి వ్యక్తి కిచ్చాడు. లెక్కించకుండానే వాటిని 'లావుపాటి పర్సు'లో కుక్కుకొని, కుడివైపు - లాల్చీ జేబులో పడేసుకొని, ఇంకా దగ్గరకు జరిగి ఏదో రహస్యంగా మాట్లాడసాగాడు - డబ్బు అందుకున్న ఆసామీ.

అతని చేతి కదలికలను డబ్బు పట్టుకొన్నప్పటి నుంచీ గమనిస్తూనే ఉన్న రాఘవయ్య గుండె - ఆక్షణాన- ఆవ్యక్తి జేబులో పర్సు పెట్టుకుంటున్న క్షణాన - ఝల్లుమన్నది!

"మీ పర్సు—" అని ప్రారంభించిన రాఘవయ్య పెదాలకు అప్రయత్నంగా తాళం పడిపోయింది. అతని దృష్టి - ఆవ్యక్తి జేబుదగ్గర - క్రింద- పచ్చగడ్డి మీద పడిపోయిన పర్సుమీద నిల్చిపోయింది!

చెమటలు పట్టివేశాయ్ రాఘవయ్యకు.

"దాన్లో రెండు వేలున్నయ్, అతను వెళ్ళిపోతే-అది తనదే-అంటే ఇంట్లో ఉన్న రెండువేలకు ఇది జోడిస్తే- నాలుగు వేలు! ... ఈ నాలుగువేలూ ముందు కట్టజెబితే ఫర్వాలేదు-మరో రెండు వేలు!...రెండే రెండువేలు!... ఎలాగో ఇస్తానని బ్రతిమాలుకోవచ్చు... కాని. ఎలా? ఆ రెండు వేలున్న పర్సు తన దవడమెలా? ఆ వ్యక్తి అక్కడి నుంచి లేచి, అలానే వెళ్ళిపోవాలి. తను వెంటనే దానిని స్వంతం చేసికోవాలి, భగవాన్—ఇది నువ్వు చూపిస్తున్న మార్గంకాని కాదు గదా?..."

—గుండె దడ హెచ్చింది రాఘవయ్యకు. కళ్ళు మూసికొని భగవన్నామస్మరణ చేశాడు. ఆ పర్సు తన స్వంత మవడానికి భగవంతుని సాయ మర్థించాడు.

భగవంతుడు రాఘవయ్య మొరాలకించాడు గావును!-ఆ ఆసామీ "అచ్ఛా భాయ్, రేపొద్దుటే మీ యింటి కొచ్చి కలుస్తా, నడు - పోదాం..." అంటూ హుషారుగా లేచి, రెండో ఆసామీతో కలిసి పార్కు గేటువైపు నడిచాడు.

వణుకుతున్న కాళ్ళతో లేచాడు రాఘవయ్య. మరోసారి భగవన్నామ స్మరణ చేశాడు. తడబడుతున్న పాదాలతో ముందుకు నడిచాడు.

ఒకటి-రెండు-మూడు-నాలుగు- పెద్ద పెద్ద అంగలతో పర్సు దగ్గర కొచ్చేడు.

కంపిస్తున్న శరీరాన్ని అదుపులోకి తెచ్చుకొంటూ మెల్లగా వంగి, చుట్టూ చూసి, ఎవరూ తనను గమనించడం లేదన్న విషయాన్ని ఖాయపర్చుకొని- ఒక్కసారి 'పర్సు'ను తీసి హృదయానికి హత్తుకొన్నాడు. ఒక్కసారి విప్పి చూశాడు. నిజమే!...నోట్లు...రూపాయల నోట్లు — లెక్కించకుండానే అదెంతో తనకు తెలుసు — రెండు వేలు!...దేవుడిచ్చిన రెండు వేలు!!... కూతురి పెళ్ళి ఎలాగైనా చేసెయ్యమని దేవుడు తనను అక్కడికి రప్పించి, బహూకరించిన రెండు వేలు!!....

దేవుడు గొప్పవాడు! నిజంగా దేవుడున్నాడు! ఎవరికున్నా లేకపోయినా దేవుడు తనకున్నాడు!!"—కంగారుగా 'పర్సు'ను — దేవుడిచ్చిన పర్సును - జేబులో దాచుకొని, గంభీరత ముఖం లోకి కొని తెచ్చుకున్నాడు రాఘవయ్య.

తను కంగారు పడకూడదు, 'గిల్టీ'గా ఫీలవకూడదు, ఘరానాగా ఉండాలి, గంభీరంగా కనపడాలి! ఇంటికి వెళ్ళేవరకూ ఎలాగో ఈ ఆత్రుతనూ కంగారునూ అణుచుకో గలిగితే - ఇక తనకు అడ్డులేదు. ఈ ప్రయత్నంలో ఇప్పటివరకూ తనను చల్లని చూపు చూస్తాడు. ఆ తర్వాత ఇక ఎన్నడూ తను అన్యాయంగా - అక్రమంగా - డబ్బు సంపాదించబోడు! నీతిగా - న్యాయంగా - ధర్మంగా - దైవభక్తితో తన శేష జీవితం గడుపుతాడు! ఇదే— తెలిసికూడా తను చేస్తున్న చివరి తప్పు! . . . అంతే, ఇదే తన చివరి తప్పు!!..."

—తడబడుతున్న అడుగులతో ముందుకు నడిచాడు. పార్కు గేటు దాటి వేగంగా నడక సాగించాడు. నాలుగైదు నిముషాలు నడిచి, బస్ స్టాప్‌లో ఆగాడు.

వెనుకనించి దూసుకొంటూ వచ్చిన 'సిటీబస్'లో ఎలాగో చోటు చేసికో గలిగాడు. కండక్టర్ ఆదేశానుసారం బస్ ముందుకు కదిలింది.

రద్దీగా ఉన్న బస్‌లోపల ఇరుక్కు పోయినట్టుగా నిల్చొన్న రాఘవయ్య క్షణకాలం స్తంభించిపోయాడు! ఎదురుగా—

ఇందాకటి ఆసామీ —

అతని ప్రక్కనే అతని స్నేహితుడు—

ఒకరి వెనుక ఒకరు- క్రిక్కిరిసి పోయిన ప్రయాణీకుల మధ్య ఊపిరి పీల్చుకో ప్రయత్నిస్తున్న ఇందాకటి పెద్ద మనుషులు—

వారికి వెనుకగా— మరో పెద్ద మనిషి—

తర్వాత —

తను!... అంటే - రాఘవయ్య!- పాపపు సొమ్మును - అన్యాయపు సొమ్మును - ఇంటికి రవాణా చేసే ప్రయత్నంలో వున్న రాఘవయ్య!—

ముచ్చెమటలు పోసినయ్ రాఘవయ్యకు. ఎదురుగా చుట్టూ కలయ జూశాడు. వెనక నించి - బస్సు కుదుపుకు - ఎవరో బలంగా ముందుకు నెట్టుతున్నారు. నిలువు ఊచను ఆధారంగా చేసుకొనినిలబడగలుగుతున్నాడు రాఘవయ్య.

"అబ్బ... సరిగ్గా నిల్చోవయ్యా.."

—వెనుక నిల్చున్న పెద్ద మనిషి క్రూరంగా కసిరేడు - బస్సు కుదుపుకు మీద బడ్డ రాఘవయ్యను.

తలకు తగిలిన ఊచ మూలంగా కణత పైన కట్టిన బొప్పిని సవరించు కొంటున్న రాఘవయ్య ఆ మాటలను పట్టించుకో లేదు.

ఏదో స్టాపు దగ్గర బస్సు ఆగింది. దిగేవారు లేరేమో, మరో ఇద్దర్ని ఎక్కించుకొని ముందుకు కదిలిన బస్

లోంచి ఉన్నట్టుండి గట్టిగా విన్పించింది - ఓ ఆసామీ కంఠం - "అరె - నా పర్సు !..." అంటూ.

"సరిగ్గా వెతుకు ... అదే ఉంటుంది !"

"... లేదు లేదు - కొట్టేసేరెవరో !..."

"అబ్బబ్బ - చూడవోయ్, ఇందాకటి వరకూ వున్నది గదా -"

"అంచేతనే ఎవడో కొట్టేసేడంటున్నాను - ఎలా ఎలా ?..."

"డ్రైవర్, బస్ ఆపుజేయ్ !..."

బస్ ఆగింది. రాఘవయ్య గుండె కూడా ఆగినట్లయింది - 'పర్సు పోయినది - ఇందాకటి ఆసామీదే. అతని పర్సు పోలేదు. అతనే పారేసుకొన్నాడు. ఆ విషయం అతనికి తెలియదు. తనకు తెలుసు ! తనొక్కడికే తెలుసు ! ఇప్పుడు చెప్తే ?... నమ్మరు !...ఎలా ? ఈ గండంనుంచి తప్పించుకోవడమెలా ?—' రక్త ప్రసారం స్తంభించి పోయింది రాఘవయ్య దేహంలో. ఎంత ప్రయత్నించినా భయాందోళనలను ముఖంలో కన్పించనీయకుండా దాచుకోలేక పోతున్నాడు. ఇప్పుడు...తను... ఏం చేయాలి ?... ఎలా తప్పించుకోవాలి ?...'

"అయ్యా...ఈ రోజుల్లో దొంగెవరో, దొరెవరో బాహ్యాకృతిని బట్టి నిర్ణయించలేము గనుక, బస్‌లో అందరినీ తప్పనిసరిగా 'చెక్'చేసే అవకాశాన్ని మాకు కల్పించమని కోరుకొంటున్నాం. పోయిన మొత్తంతక్కువకూడా కాదు గనుక, బస్‌లోనుండి ఇంతవరకూ ఎవరూ దిగడం కూడా జరుగలేదు గనుక, ఆ పర్సు దీన్లోనే ఎక్కడో - ఎవరి దగ్గరో ఉండి తీరాలి !..."

కండక్టరు చెబుతున్నంతలోనే ఇరువురూ అందరి జేబులూ పరీక్షించ సాగారు. కంపించిపోతున్న రాఘవయ్యను కూడా, "దయచేసి మీ జేబు కూడా—" అన్నాడొక ఆసామీ.

స్పృహ కోల్పోయే స్థితి కొచ్చాడు రాఘవయ్య. శరీరం స్వాధీనం తప్పిపోతోంది. రక్తం గడ్డ కట్టినట్లయింది.

"ఇదిగో పర్స్ - ఇది నాదే !..." అన్నాడు ప్రక్కనుంచి ఇందాకటి

★ ఒక విద్యార్థి సహ విద్యార్థినితో :— "మీతో మాట్లాడడమే కో–ఎడ్యుకేషన్."

— తాజీ ప్రసాద్.

ఆసామీ. అంటూనే అక్కడి వ్యక్తి జబ్బను బలంగా పట్టుకొన్నాడు. అందరిదృష్టి అటువైపు మళ్ళింది.

ఆశ్చర్యంగా కళ్ళు తెరిచి-ప్రక్కకు చూశాడు రాఘవయ్య. తన ప్రక్కనే నిల్చొన్న మరో 'పెద్దమనిషి' వీపు మీద అప్పుడే బలంగా నాలుగైదు చేతులు పడ్డాయ్. 'భగవాన్ !'– తేరు కొని గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుకొని ఆ దుర దృష్టవంతుడి వైపు జాలిగా చూశాడు రాఘవయ్య.

"తన్నండి వెధవని, చూస్తుంటే పెద్దమనిషిలా ఉన్నాడు పైగా ! పంచె, జుబ్బా–ఆహాహా !... ఎంత డాబుగా ఉన్నాడో చూడవయ్యా–"

"నడవండి–పోలీస్ స్టేషన్లో అప్ప గిద్దాం."

"అయ్యా-వీళ్ళకి వాళ్ళకీమామూలే! ఆ చితిక బొడిచేదేదో ఇక్కడే చేసి వదలడం భేషుగ్గా ఉంటుంది !"

"చిటికెనవేలు లాగేస్తే సరి. మళ్ళీ ఎప్పుడూ ఇటువంటి పన్చెయ్యడు !"

ఉచిత సలహా లిస్తున్నారు పాసెం జర్లు. అందినంతవరకూ ఆ దురదృష్ట వంతుణ్ణి కుళ్ళబొడుస్తున్నారు – అప్పటి వరకూ అతనితోనే చోటు పంచుకొన్న 'తోటి ప్రయాణీకులు'.

నోట మాటరాక నిల్చొండిపోయిన రాఘవయ్య - ఆ దురదృష్టవంతుడి స్థానంలో - తన నూహించుకొంటూ - కంపించిపో సాగాడు.

"వీడు పాత కే. డీ. యేనండీ! ఒకనాడు కవి కుమారుడిలా - ఇలా - తయారౌతాడు! ఒకనాడు 'దొరబాబు'లా తయారౌతాడు ! డాబుగా ఉంటే వీడిని తణిఖీ చేయరని వీడి నమ్మకం ! వెధవ–చచ్చేదాకా తన్నండి !"

బస్సు లోపలి నుండి బైటకు లాగి, చచ్చే వరకూ తన్న సాగేరు ప్రయాణీకులు.

బదులు చెప్పక, కళ్ళు మూసికొని, ఆ చిత్రహింసను సహిస్తూనే వున్నాడు దురదృష్టవంతుడు.

'లేదు, తానా నరక యాతనను చూడలేదు, తనుఅనుభవించవలసిన ఆ చిత్రహింసను - కనీసం ఊహించుకో లేదు. వద్దు భగవాన్ వద్దు ! నా మూలంగా ఆపదలో చిక్కుకొన్న ఆ దురదృష్టవంతుణ్ణి కనికరించు ! నన్నూ, నా పరువునూ నిలబెట్టిన ఆ అమాయకుణ్ణి ఆశీర్వదించు !...'

–కళ్ళొత్తుకుంటూ బస్ దిగి నిల్చొండిపోయాడు రాఘవయ్య.

"దార్లో పోలీస్ ఠానా దగ్గర అప్ప గిద్దాం, నడవండయ్యా" అంటూ కండక్టరు 'రైటు' చెప్పాడు.

బస్ ముందుకు కదిలింది.నీరసంగా ముందుకు కదిలాడు రాఘవయ్య–"భగ వాన్ ! నన్ను రక్షించావ్ !... నా ప్రక్కనే జేబుదొంగకు స్థానం కల్పించి నన్ను కాపాడావ్ !... తండ్రీ నీ మహిమ గొప్పది !... 'నీ లీల' గొప్పది ! నువ్ నిజంగా గొప్పవాడివి దేవా !..." కూతురి పెళ్ళి విషయం పూర్తిగా మర్చిపోయి ఇంటి ముఖం పట్టాడు రాఘవయ్య.

***